

Patiënten met verzameldwang besluiten op grond van sterkere waardes dan controles

---

Ontwikkeling van een persoonlijke beslistaak

Dankwoord

Dankzij de onvoorwaardelijke steun en kritische blik van de mensen om mij heen, is deze masterthesis tot stand gekomen. Graag wil ik Daniël Beetsma bedanken voor zijn discussies, steun en kritische feedback. Daarnaast wil ik de AAA-medewerkers Mirjam Lammers, Jory Schoondermark, Puck Duits en Mathilde Huisman bedanken voor hun bemoedigende woorden, de gezelligheid en kritische feedback. Tevens wil ik Annelien van Dael bedanken voor haar onuitputtelijke hulp, vrolijkheid en positieve woorden. Als laatste wil ik Danielle Cath bijzonder bedanken voor haar begeleiding en ondersteuning.

Rianne Boerstra

3415325

juli 2013

Masterthesis Klinische en gezondheidspsychologie

Dr. D. Cath & D. Beetsma, MSc

Universiteit Utrecht

Abstract

Achtergrond: Verzameldwang is de aanhoudende moeilijkheid met het weggooien of scheiden van persoonlijke bezittingen, waaronder bezittingen met ogenschijnlijk weinig tot geen waarde. Er wordt gesuggereerd dat het niet kunnen nemen van beslissingen over het weggooien van spullen een onderdeel is van de problematiek, een beslissing die onder meer wordt gemaakt aan de hand van een inschatting van wat de spullen aan waarde hebben. In de literatuur wordt onderscheid gemaakt tussen emotionele en instrumentele waarde. In deze studie willen we toetsen in hoeverre patiënten verschillen van controlepersonen in de waarde die ze toekennen aan diverse typen spullen. Als nevendoeel wilde ik een methodiek ontwikkelen om in de behandeling van patiënten met verzameldwang in te kunnen zetten, waarbij aan de patiënten de irrationele waardetoekening aan spullen die een rol lijkt te spelen in het onvermogen om spullen weg te gooien inzichtelijk kan worden gemaakt en geconcretiseerd. Onze hypothesen waren dat patiënten met verzameldwang, ongeacht de aard van het voorwerp, gemiddeld hoger dan de controlegroep zouden scoren op alle onderzochte variabelen, namelijk: moeite met weggooien, behoefte om het voorwerp te bezitten, ongemak met verliezen, emotionele waarde, instrumentele waarde en absolute waarde. Tevens verwachtten wij dat deze hogere waarde toekenning specifiek het moeite met weggooien beïnvloedt.

Methodie: Dit onderzoek bevatte 2 fases. In de eerste fase is aan 10 gezonde personen een serie van 93 foto's voorgelegd van allerlei soorten spullen van wisselende kostbare, emotionele en instrumentele waarde, met als doel om van ieder voorwerp een "waarde norm score" vast te stellen. Er werd gevraagd een waardeoordeel te geven (op schaal van 0-100) aan de getoonde voorwerpen op de dimensies behoefte het voorwerp te bezitten, moeite met weggooien, mate van spanning bij verlies, en mate van instrumentele, emotionele en absolute waarde. Hieruit werden 39 foto's van voorwerpen geselecteerd waarop het hoogst en het laagst gescoord werd met betrekking tot moeite met weggooien. In de tweede fase werden deze "extreme" foto's voorgelegd aan 20 controlepersonen en 10 patiënten met verzameldwang. Wederom werd gevraagd een waardeoordeel te geven over de getoonde foto's op de dimensies behoefte het voorwerp te bezitten, en mate van instrumentele, emotionele en absolute waarde, moeite met weggooien, en mate van spanning bij verlies.

Resultaten: Studie 1: Drieëntwintig voorwerpen werden door de gezonde proefpersonen beoordeeld als gemakkelijk weg te gooien. Dit, betroffen 1) voorwerpen van zowel lage emotionele als instrumentele waarde (bv. plastic bakjes, kartonnen dozen), en 2) voorwerpen die weliswaar van hoge instrumentele waarde werden beoordeeld maar toch gemakkelijk weg te gooien (gebruikte tandenborstels, schuursponsjes). Zestien voorwerpen werden als moeilijk weg te gooien beoordeeld: 1) voorwerpen van hoge emotionele waarde (bv dagboek), hoge instrumentele waarde (laptop, mobiele telefoon) of hoge absolute waarde (bv juwelen). In **studie 2** zijn de verschillen tussen de groepen onderzocht op basis van de 39 geselecteerde foto's uit studie 1. Patiënten met verzameldwang bleken scoorden, ongeacht de waardemodaliteit van het voorwerp, hoger op de dimensies moeite met weggooien, behoefte het voorwerp te bezitten, emotionele en absolute waarde. Uit een regressieanalyse over de gehele groep, bleek dat de variabele emotionele waarde de grootste invloed had op de moeite met weggooien. Voor patiënten met verzameldwang bleken emotionele en absolute waarde het meest van invloed op moeite met weggooien, bij de controlegroep bleek alleen absolute waarde van belang op moeite met weggooien. **Discussie:** Patiënten met verzameldwang lijken een grotere emotionele en absolute waarde toe te kennen aan voorwerpen. Daarnaast lijken ze meer moeite te hebben met het weggooien of verliezen van voorwerpen en lijkt dit vooral samen te hangen met verhoogde emotionele waarde toekenning. Voor gezonde controles lijkt emotionele waarde van minder belang voor het weggooien van voorwerpen, en lijken met name bij voorwerpen die van hoge instrumentele waarde worden geschat (zoals gebruikte schuursponsjes, tandenborstels), andere overwegingen te spelen bij het toch weggooien van die spullen, overwegingen die mogelijk bij patiënten met verzameldwang nauwelijks een rol

spelen. Dat laatste dient verder te worden onderzocht. Al met al zijn er opvallende verschillen tussen patiënten met verzameldwang en controlepersonen wat betreft de toekenning van waarde aan voorwerpen. Beperking van de studie was de kleine onderzoekspopulatie, waardoor mogelijke verschillen tussen de groepen niet duidelijk naar voren zijn gekomen.

Inleiding

Het bewaren en verzamelen van bezittingen is normaal gedrag voor mensen. Net als bijna ieder gedrag, kan dit uiteenlopen van te veel weggooien, via normaal, tot buitensporig niet-weggooien van spullen. Dit laatste wordt ook wel verzameldwang (Hoarding) genoemd (Pertusa et al., 2010). Sinds Frost en Hartl (1996) begonnen zijn met onderzoek naar verzameldwang, komt dit onderwerp steeds meer in de aandacht van de wetenschappelijke en klinische wereld. Mataix-Cols en collega's (2010) hebben de volgende definitie geformuleerd: "verzameldwang omvat de aanhoudende moeilijkheid met het weggooien of scheiden van persoonlijke bezittingen, waaronder ook bezittingen met ogenschijnlijk weinig tot geen waarde. Dit resulteert in een opeenstapeling van bezittingen die de actieve leefruimte opvullen, zoals woonruimte of werkplaats. Normaal gebruik van de leefruimte wordt hierdoor onmogelijk ". Uit een onderzoek van Steketee, Frost & Kim (2001) naar ouderen met verzameldwang blijkt bij 81 procent een bedreiging van de fysieke gezondheid te zijn ontstaan door de hoeveelheid rommel in huis, bijvoorbeeld brandgevaar, grote kans op vallen, onhygiënische leefomstandigheden en het niet in staat zijn tot het bereiden van voedsel. Daarnaast blijken patiënten met verzameldwang weinig ziekte-inzicht te hebben en ontkennen, rationaliseren of minimaliseren zij de problemen, waardoor zij vaak geen hulp zoeken (Steketee, Frost & Kim, 2001). Verzameldwang vormt echter een bedreiging voor de gezondheid en veiligheid van de patiënten en voor de directe omgeving. Het is van belang meer inzicht te verkrijgen in de factoren die een rol spelen bij het ontstaan en in stand houden van deze stoornis, zodat op dat niveau kan worden ingegrepen en hulp geboden kan worden.

Over de oorzaak van het gegeven dat patiënten met verzameldwang zoveel spullen in huis halen en niet in staat zijn om ze weg te gooien is weinig bekend, maar is een gevolg van een beperking in het maken van beslissingen over of een voorwerp het bewaren waard is of niet. Frost en Hartl (1996) hebben een waardesysteem beschreven op basis waarvan mensen voorwerpen weggooien. Bij de beslissing of een object kan worden weggegooid wordt (onder andere) een afweging gemaakt over of het voorwerp in de toekomst nodig is, en als dat het geval is, of we dan in staat zijn een passende vervanging van het voorwerp te verkrijgen (Frost & Hartl, 1996). Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen de instrumentele waarde (is de bezitting in de toekomst nodig of van praktisch nut?) en de emotionele waarde (hechting aan een voorwerp op basis van bijvoorbeeld een herinnering) (Furby, 1978; in Frost & Hartl 1996). Welke waarde een voorwerp heeft, is een persoonlijke en subjectieve inschatting. Patiënten met verzameldwang lijken ongeveer dezelfde voorwerpen te bewaren en hebben dezelfde redenen om deze te bewaren als gezonde personen, alleen het aantal spullen is groter. Het lijkt erop dat patiënten met verzameldwang een groter aantal voorwerpen als van grotere emotionele en instrumentele waarde inschatten (Frost & Gross, 1993).

Hierdoor zouden patiënten met verzameldwang meer problemen ondervinden bij het maken van een beslissing om voorwerpen, op basis van de geschatte waarde, al dan niet weg te gooien, in vergelijking met gezonde personen.

Grisham en collega's (2010) hebben onderzoek gedaan naar het maken van beslissingen bij mensen met verzameldwang door middel van de Cambridge Gambling task. Bij deze taak moeten beslissingen gemaakt worden over een fictief geldbedrag dat gewonnen of verloren kan worden. Er is geen verschil gevonden in het maken van beslissingen in de Cambridge Gambling task bij patiënten met verzameldwang, vergeleken met een controle groep en een groep gediagnosticeerd met as I stemming- en angststoornissen. Uit de afgenomen vragenlijsten bleek echter, in tegenstelling tot de beslistaak, dat de patiënten met verzameldwang zelf wel problemen ervoeren met het maken van beslissingen. Daarom concludeerden zij: "It is possible that individuals with hoarding problems have decision-making deficits that are specific to items of personal relevance, which would not be detected by the Gambling Task" (Grisham et al., 2010, p. 871). Met andere woorden: problemen met het maken van beslissingen zijn mogelijk domein-specifiek en beperken zich mogelijk puur tot beslisproblemen rond het weggooien van persoonlijke spullen. Er is één neuro- imaging studie gedaan bij patiënten met verzameldwang (Tolin, Kiehl, Worhunsky, Book en Maltby, 2009) naar hun beslisgedrag. Door middel van functional magnetic resonance imaging (fMRI) werd de hersenactiviteit van patiënten onderzocht tijdens het maken van beslissingen. De beslissing bestond uit het kiezen tussen weggooien en houden van persoonlijke eigendommen van lage absolute waarde (kranten en papieren uit het huis van de participant) en vergelijkbare eigendommen van de testleider. Uit de gevonden toegenomen hersenactiviteit in de laterale orbito-frontale cortex, een hersengebied dat betrokken is bij negatieve evaluatie van gebeurtenissen, suggereren zij dat beslissingen maken over persoonlijke voorwerpen met een lage absolute waarde, in tegenstelling tot bij normale proefpersonen, toch wordt ervaren als een straf door patiënten met verzameldwang (Tolin, Kiehl, Worhunsky, Book en Maltby, 2009). Een praktisch nadeel van dit onderzoek was dat mensen persoonlijke spullen mee moesten nemen van huis, dit is tijdrovend en kost veel moeite. Het zou een vooruitgang zijn als dit met behulp van een virtueel experiment kan worden onderzocht. Daarnaast zou het een groot voordeel zijn als 1) aan patiënten inzichtelijk kan worden gemaakt wat hun weggooi problemen precies omvatten, vergeleken met normalen, en 2) als in behandelingen geëvalueerd kan worden in hoeverre patiënten vooruitgaan in het gemak van beslissingen nemen over het weggooien of houden van persoonlijke spullen.

Het doel van huidig onderzoek is dan ook om een begin te maken met het ontwikkelen van een "weggooi beslistaak", door in kaart te brengen hoe patiënten met verzameldwang, vergeleken met gezonde proefpersonen, voorwerpen evalueren Dit werd gedaan in twee fases. In de eerste fase werd uitgezocht hoe normale proefpersonen voorwerpen evalueren (met betrekking tot

waardemodaliteit, en moeite met weggooien). Deze fase werd tevens gebruikt om uit een grote hoeveelheid foto's met voorwerpen, die onderscheiden foto's (de extremen) te selecteren die gezonde controles ofwel moeilijk vinden om weg te gooien of juist gemakkelijk weg te gooien. De hypothese is dat bij de controlegroep een directe en positieve relatie is tussen foto's die de controlegroep aangeeft als moeilijk weg te gooien, en een hoge score op emotionele, instrumentele en/of absolute waarde, en omgekeerd dat foto's waar de controlegroep laag scoren op moeite met weggooien, een lage score op emotionele, instrumentele en/of absolute waarde zouden hebben. De geselecteerde foto's worden in fase 2 voorgelegd aan patiënten met verzameldwang en met betrekking tot waardemodaliteit vergeleken met een gezonde controlegroep.

De vraagstelling in fase 2 is: wat zijn de verschillen in de waardebeoordeling van voorwerpen tussen patiënten met verzameldwang en controlepersonen? Specifiek worden onderzocht: de moeite om voorwerpen weg te gooien, behoefte een voorwerp te bezitten, ongemak met verliezen en de inschatting van de instrumentele, emotionele en absolute waarde.

De eerste hypothese is dat patiënten met verzameldwang, ongeacht de aard van het voorwerp (instrumentele, absolute, emotionele waarde), gemiddeld hoger dan de controlegroep zouden scoren op alle onderzochte variabelen, namelijk: moeite met weggooien, behoefte om het voorwerp te bezitten, ongemak met verliezen, emotionele waarde, instrumentele waarde en absolute waarde. Verwacht wordt (hypothese 2) dat voornamelijk instrumentele, emotionele en absolute waarde bij patiënten met verzameldwang een grotere invloed zullen hebben op moeite met weggooien dan bij de controlegroep.

Methode studie 1

Participanten

De studie omvatte tien gezonde controle participanten met een leeftijd en opleidingsniveau die vergelijkbaar was met de patiënten met verzameldwang die de polikliniek Altrecht Noord bezoekt (veertig-plus, HBO of hoger opgeleid). Negentig procent van de groep bestond uit vrouwen met een gemiddelde leeftijd van 43.5 jaar (SD= 9.7). De participanten zijn benaderd uit de kennissenkring van de onderzoeker, via de Snowball methode.

De taak

Voor het onderzoek zijn 93 voorwerpen gefotografeerd tegen een neutraal grijze achtergrond. Dit betrof alledaagse voorwerpen die de verschillende modaliteiten vertegenwoordigen van voorwerpen (hoge/ lage absolute, instrumentele en emotionele waarde: sieraden, elektronica, oud papier, kranten, huishoudelijke artikelen enzovoort). Deze foto's zijn in een internetvragenlijst geplaatst. Per pagina werd een foto getoond, begeleid door zeven vragen (zie Tabel 1) die, door middel van een Visueel Analoge Schaal (VAS) van 0 (laag) tot 100 (hoog) (zie voor verdere specificaties Tabel 1), beantwoord moesten worden. Om het personaliseren van de voorwerpen te vergemakkelijken, werd na de eerste vraag de instructie gegeven: "Probeer u in te beelden dat dit voorwerp uw eigendom is". Daarna volgden de 7 vragen: Vraag 1 meet hoe graag iemand het voorwerp in bezit wil hebben. Vraag 2 was een controlevraag om na te gaan in hoeverre het de proefpersonen lukte zich in te beelden dat het voorwerp van hen was. Vraag 3 betrof de emotionele waarde van het voorwerp. Vraag 4 betrof de instrumentele waarde van het voorwerp. Vraag 5 betrof de absolute waarde van het voorwerp. Vraag 6 evalueerde hoe moeilijk/ongemakkelijk proefpersonen het zouden vinden als men het voorwerp zou verliezen. Vraag 7 evalueerde hoe moeilijk/ongemakkelijk participanten het zouden vinden om het voorwerp weg te gooien. Deze zeven vragen werden bij iedere foto gesteld. De duur van afname van de lijst was 60 minuten.

Tabel 1. *Vragen per foto met de antwoordmogelijkheden*

Vraag	Antwoordmogelijkheden
1. Hoe graag zou u dit voorwerp in uw bezit willen hebben?	("0= <i>helemaal niet</i> " tot "100= <i>heel erg graag</i> ")
2. Ik kan me inbeelden dat dit voorwerp van mij is	("0= <i>Heel slecht</i> " tot "100= <i>'Heel goed</i> ")
3. Hoeveel emotionele waarde zou het voorwerp voor u hebben als het van u was?	("0= <i>Helemaal geen emotionele waarde</i> " tot "100= <i>Heel erg veel emotionele waarde</i> ")
4. In hoeverre zou u dit voorwerp in de toekomst kunnen gebruiken?	("0= <i>helemaal niet</i> " tot "100= <i>heel erg goed</i> ")
5. Hoeveel geld is dit voorwerp volgens u waard?	("0= <i>helemaal geen geld</i> " tot "100= <i>Heel veel geld</i> ")
6. Hoe moeilijk zou u het vinden als u het voorwerp zou verliezen?	("0= <i>helemaal niet moeilijk</i> " tot "100= <i>heel erg moeilijk</i> ")
7. Hoeveel moeite zou het u kosten om dit voorwerp weg te gooien?	("0= <i>geen moeite</i> " tot "100= <i>heel veel moeite</i> ")

Methode studie 2

Participanten

Demografische gegevens van de steekproef zijn te vinden in Tabel 2. De patiëntengroepen zijn geworven vanuit het patiëntenbestand van het Altrecht Academisch Angstcentrum, onderdeel van Altrecht Cura. De gezonde controles zijn geworven via de sneeuwbalmethode, en daarbij zoveel mogelijk gematched op leeftijd en opleidingsniveau met de patiëntgroepen van de polikliniek Altrecht. Van de 36 participanten zijn er twee drop-outs die na het invullen van de demografische gegevens de vragenlijst hebben afgebroken. Daarnaast heeft een participant vier foto's beoordeeld waarna de vragenlijst is afgebroken. De redenen hiervan zijn onbekend.

Tabel 2. Demografische gegevens

	Man		Vrouw			Totaal			Opleidingsniveau (of gelijkwaardig)			
	N	M (SD)	N	M (SD)	(SD)	N	M	(SD)	MAVO	MBO	HBO	Universiteit
Verzameldwang	3	53,0 (9,9)	7	54,3 (13,7)	(12,4)	10	54,0	(12,4)	2 (20%)	1 (10%)	3 (30%)	4 (40%)
Controle	7	58,8 (4,6)	13	47,4 (11,6)	(11,3)	20	51,0	(11,3)	3 (15%)	4 (20%)	5 (25%)	9 (45%)
Totaal	10	57,4 (6,3)	20	49,8 (12,5)	(11,5)	30	52,0	(11,5)	5 (17%)	5 (17%)	8 (26%)	13 (43%)

Stimuli

Methode van afnemen en de stimuli zijn gelijk gebleven aan studie 1, er zijn echter 39 foto's uit studie 1 geselecteerd voor studie 2 (zie bijlage 1).

Statistische Analyse studie 1 en 2

De hypothesen zijn getoetst met het statistiekprogramma SPSS 20 (IBM SPSS Statistics, 2012). Foto's werden geselecteerd op basis van hun score op de verschillende vragen. In studie 1 werden frequenties gedraaid, en die foto's geselecteerd die tot de 20% hoogste scores behoorden met betrekking tot moeite met weggooiden versus tot de 20% laagste scores met betrekking tot moeite met weggooiden. Deze selectie werd gemaakt om eventuele verschillen tussen patiënten en controles op te kunnen merken. Op deze wijze zijn 39 foto's geselecteerd voor studie 2. De criteria voor weinig moeite met weggooiden lag bij een gemiddelde score tussen de 0 en de 20 (VAS 0-100). De criteria voor veel moeite met weggooiden lag bij een gemiddelde score tussen de 50 en de 100 (VAS 0-100). De twintig laagst scorende foto's binnen de gestelde criteria (score tussen de 0 tot 20) en de twintig hoogst scorende foto's binnen de gestelde criteria (score tussen de 50 en de 100) werden geselecteerd.

Voorafgaande aan de toetsen van studie 2 is gekeken naar de assumpties. Hierbij is met de Levene's test onderzocht of de varianties van de groepen gelijk geacht mogen worden. Aan deze assumptie werd voldaan. Om na te gaan of de gemiddelde scores van de twee groepen op moeite met weggooien, ongemak met verliezen, behoefte om het voorwerp te bezitten, instrumentele, emotionele en absolute waarde verschillen, werd een tweezijdige onafhankelijke t-toets uitgevoerd. Bij een p-waarde kleiner dan 0.05 werd het verschil significant genoemd. Om te onderzoeken in hoeverre de constructen (instrumentele, emotionele en absolute waarde) van invloed zijn op moeite met weggooien is een step forward regressieanalyse uitgevoerd over de gehele groep en per groep (verzameldwang en controle). Over de gehele groep is de analyse uitgevoerd met de onafhankelijke variabelen groep, emotionele, instrumentele en absolute waarde en als afhankelijke variabele de score op moeite met weggooien. Daarnaast is per groep een step forward regressieanalyse uitgevoerd met dezelfde afhankelijke en onafhankelijke variabelen. De resultaten werden significant bevonden bij een p-waarde van 0.05. Ook zijn per groep de correlaties berekend tussen de variabelen emotionele, instrumentele en absolute waarde op moeite met weggooien. Verder is een exploratief onderzoek gedaan naar specifieke foto's waarop patiënten met verzameldwang verschillen van de controlegroep. Met een eenzijdige onafhankelijke t-toets zijn verschillen tussen groepen onderzocht in scores op foto's waar patiënten met verzameldwang significant hoger scoorden op moeite met weggooien in vergelijking met de controlegroep, en is onderzocht of er verschillen waren in de instrumentele en emotionele waarde toekenning. Daarnaast is bij de vier foto's uit studie 1, waarop controle participanten laag scoorden op moeite met weggooien, maar hoog scoorden op instrumentele waarde, onderzocht of dezelfde scores ook gevonden werden bij patiënten met verzameldwang.

Resultaten studie 1

Selectie foto's

Foto's met een gemiddelde score van 50 of meer op het antwoorditem "Hoeveel moeite zou het u kosten om dit voorwerp weg te gooien" werden geselecteerd als voorwerpen die veel moeite kosten om weg te gooien. Zestien foto's voldeden aan deze score (zie Tabel 3). Alle foto's die hoog scoorden op moeite met weggooien, scoorden tevens hoog (score tussen de 50 en 100) op minstens één van de drie waardes; emotioneel, instrumenteel of absolute waarde. Voorbeelden van moeilijk weg te gooien voorwerpen zijn een sleutelbos (hoog instrumenteel), een poëziealbum (hoog emotioneel) en een gouden horloge (hoog absoluut).

Foto's waarop controle proefpersonen een score van 20 of minder hadden, werden geselecteerd als voorwerpen die weinig tot geen moeite kosten om weg te gooien. Er zijn 23 foto's geselecteerd die voldeden aan deze score (zie Tabel 4). Voorbeelden van foto's waarop de controle proefpersonen laag scoorden op zowel moeite met weggooien als de emotionele, instrumentele en absolute waarde waren kranten, papierknipsels en een oud pannetje. Interessant was dat van de 23 geselecteerde foto's die als gemakkelijk weg te gooien werden beschouwd, 4 foto's (17,5%) een hoge score hadden op instrumentele waarde (een score tussen de 50 en 100) (zie Tabel 4). Dit ging om foto's van tandenborstels, een schuursponsje, plastic bakjes en blikken eten. Wij waren zeer geïnteresseerd of deze voorwerpen ook voor patiënten met verzameldwang gemakkelijk weg te gooien zouden zijn in studie 2.

Tabel 3. Foto's die hoog scoren op moeite met weggooien met de gemiddelde score (en SD) op emotionele, instrumentele en absolute waarde

Nr. Foto	Titel foto	Moeite met weggooien M (SD)	Emotionele waarde M (SD)	Instrumentele waarde M (SD)	Absolute waarde M (SD)
46	Dagboek	50.3 (43.9)	51.2 (44.5) *	10.5 (16.3)	9.4 (13.3)
62	Messenblok	53.8 (35.4)	12.0 (12.9)	79.6 (18.9) *	26.6 (13.7)
73	Bril	55.3 (34.3)	18.3 (27.2)	73.3 (26.8) *	42.0 (27.7)
88	Radio-installatie	60.0 (35.8)	23.3 (30.8)	73.6 (23.3) *	53.8 (26.5) *
30	Tennisracket	64.9 (19.4)	34.4 (24.3)	73.1 (31.3) *	41.6 (18.2)
35	Bedelarmband	66.6 (39.3)	56.5 (35.2) *	32.6 (33.5)	47.8 (20.4)
87	Televisie	68.2 (34.0)	19.4 (24.2)	90.1 (12.5) *	60.1 (23.3) *
81	Gouden armband	68.9 (38.0)	46.6 (30.3)	41.2 (37.1)	52.2 (29.6) *
92	Mobiele telefoon	70.3 (38.9)	44.7 (39.6)	94.1 (8.4) *	62.6 (25.0) *
52	Poëziealbum	71.1 (40.5)	57.5 (39.0) *	6.6 (14.8)	3.4 (4.0)
82	Gouden horloge	73.9 (31.3)	46.2 (34.7)	39.6 (36.5)	57.5 (27.0) *
41	Fotoalbum	75.8 (38.3)	72.7 (27.8) *	52.3 (35.1) *	15.2 (17.9)
85	Laptop	78.6 (25.0)	27.2 (19.4)	92.5 (9.4) *	59.0 (17.2) *
68	Sleutels	85.1 (30.5)	19.7 (21.5)	88.7 (16.5) *	14.7 (23.2)
91	Ipad	85.8 (31.3)	43.4 (33.8)	88.4 (14.7) *	65.9 (22.9) *
80	Geld	96.7 (6.5)	18.7 (31.1)	97.7 (5.3) *	77.0 (27.2) *

* Score van emotionele, instrumentele, en absolute waarde heeft een hoge score (tussen de 50 en de 100)

Tabel 4. Foto's die laag scoren op moeite met weggooien met de gemiddelde score (en SD) op emotionele, instrumentele en absolute waarde

Nr. Foto	Titel foto	Moeite met weggooien M (SD)	Emotionele waarde M (SD)	Instrumentele waarde M (SD)	Absolute waarde M (SD)
5	Leeg bakje	.3 (0.9)	.7 (1.3)	9.0 (19.2)	1.4 (3.5)
14	Leeg parfumdoosje	.4 (1.0)	.8 (1.9)	7.9 (12.9)	1.1 (1.9)
20	Boxershort	.4 (1.0)	1.0 (1.6)	9.8 (17.6)	1.4 (1.8)
16	Schoenendoos	1.0 (1.9)	.5 (1.6)	9.4 (11.8)	1.1 (2.3)
21	Doos	1.4 (2.4)	3.4 (10.1)	19.0 (32.2)	4.7 (13.8)
28	Tandenborstels	2.2 (4.2)	3.0 (6.0)	89.9 (10.0) *	8.2 (11.5)
7	Schuurspons	2.5 (6.3)	3.0 (8.2)	63.4 (20.5) *	3.1 (6.5)
1	Kranten	2.8 (7.9)	5.6 (10.1)	33.3 (31.4)	8.7 (13.1)
2	Reclamefolders	3.4 (7.2)	.5 (1.3)	18.9 (22.4)	1.8 (3.4)
40	Floppy disks	4.3 (12.6)	.5 (1.6)	.4 (1.3)	1.9 (2.6)
44	Oud pannetje	4.9 (8.3)	1.1 (2.4)	9.4 (19.2)	5.2 (4.5)
6	Doeken	5.5 (15.7)	6.3 (18.2)	20.7 (18.2)	1.6 (3.5)
15	Blik	5.7 (15.6)	3.4 (6.7)	8.8 (6.8)	2.2 (2.5)
19	Wasnetjes	6.5 (15.5)	1.6 (3.7)	33.6 (34.4)	4.3 (4.3)
64	Plastic bakjes	7.0 (16.0)	.5 (1.3)	50.0 (25.8) *	2.1 (2.6)
18	Tas	8.0 (15.7)	.4 (1.3)	23.0 (32.5)	3.0 (3.3)
24	Papierknipsel	10.3 (28.2)	.3 (.9)	12.5 (10.1)	3.7 (6.6)
69	Schoenhouders	11.7 (20.3)	.8 (2.5)	32.0 (33.4)	9.8 (8.6)
53	Markeerstift	12.2 (20.3)	1.8 (4.2)	29.6 (24.2)	3.5 (3.7)
26	Blikgroente	12.4 (30.9)	.6 (1.4)	57.7 (29.0) *	5.7 (6.2)
75	Kabels	13.2 (20.5)	2.1 (6.3)	39.8 (42.1)	7.1 (9.9)
94	Kortingsbonnen	13.9 (18.6)	4.0 (8.4)	46.3 (34.2)	16.0 (13.4)
12	Rok	20.6 (25.5)	6.2 (10.4)	43.7 (29.8)	17.0 (7.1)

* Score van emotionele, instrumentele, en absolute waarde heeft een hoge score (tussen de 50 en de 100)

Conclusie studie 1

Na het fotograferen van 93 voorwerpen, zijn in deze studie 39 foto's geselecteerd die worden meegenomen naar de volgende fase van het onderzoek. Uit de resultaten is gebleken dat gezonde normale proefpersonen weinig moeite met weggooien kunnen hebben van voorwerpen die hoog worden geschat op instrumentele waarde. Het gaat hier om de foto's van de tandenborstels, schuurspons, plastic bakjes en blikken eten. In studie 2 werd onderzocht of patiënten met verzameldwang anders reageren dan de gezonde groep op deze foto's wat betreft moeite met weggooien, instrumentele en emotionele waarde.

Resultaten studie 2

Patiënten bleken zich even goed te kunnen inbeelden dat zij een voorwerp bezaten als de controlegroep.

Op de items moeite met weggooien ($t=2.58$, $p = .02$), ongemak met verliezen ($t=2.92$, $p=.01$), emotionele waarde ($t=2.93$, $p=.01$) en absolute waarde ($t=2.79$, $p=0,1$) bleken patiënten met verzameldwang significant hoger te scoren dan de controlegroep (zie Tabel 5). Met betrekking tot instrumentele waarde en behoefte om het voorwerp te bezitten verschilden de gemiddelde scores niet tussen de controlegroep en patiënten met verzameldwang.

Tabel 5. Gemiddelde scores (en SD) op moeite met weggooien, ongemak met verliezen, instrumentele waarde, emotionele waarde en absolute waarde, uitgesplitst per groep en uitkomstwaarden ANOVA (F (df) en p)

	verzameldwang		Controle		T-toets	
	M	(SD)	M	(SD)	T (df)	p
Moeite weggooien	41.6*	(12.9)	29.0	(11.6)	2.58 (26)	.02
Ongemak verliezen	32.5*	(7.4)	24.2	(6.8)	2.92 (26)	.01
Instrumentele waarde	46.7	(16.3)	38.4	(11.1)	1.59 (26)	.12
Emotionele waarde	27.8*	(9.3)	17.6	(8.3)	2.93 (26)	.01
Absolute waarde	27.4*	(8.3)	19.0	(7.1)	2.79 (26)	.01
Bezit	31.7	(11.6)	26.4	(10.6)	1.20 (26)	.24
Inbeelden	55.6	(25.2)	58.7	(21.4)	-.34 (26)	.74

* Significant verschillend van de controlegroep

Om een beeld te krijgen van voorwerpen waar patiënten met verzameldwang significant hoger op scoren wat betreft moeite met weggooiden dan de controlegroep is een eenzijdige onafhankelijke t-toets uitgevoerd op de scores per foto met betrekking tot moeite met weggooiden (zie tabel 6). Met kapotte boxersshort, tandenborstels, bedelarmband, floppy disks, oud pannetje, dagboek, schoenhouders, geld, gouden armband en kortingsbonnen hadden de patiënten meer moeite om weg te gooien dan controles (tabel 6). De geselecteerde foto's uit tabel 6 zijn verder onderzocht op verschillen in het toekennen van emotionele en instrumentele waarde. Voor de meeste foto's waren de scores van de patiënten met verzameldwang en de controlepersonen niet significant verschillend (zie tabel 7). Alleen voor het dagboek waren zowel instrumentele als emotionele waarde significant verschillend, patiënten met verzameldwang scoorden hier gemiddeld hoger op dan de controlepersonen. Opvallend genoeg werd voor de tandenborstels een trend gevonden, waarbij de controle participanten hoger scoorden dan de patiënten met verzameldwang op instrumentele waarde ($p = 0.053$). Daarnaast is onderzocht of er verschillen zijn in waardetoekenning over de gehele groep geselecteerde foto's heen. Daaruit blijkt dat patiënten met verzameldwang op zowel moeite met weggooiden als emotionele waarde significant hoger scoorden dan de controlegroep. Op instrumentele waarde scoorden patiënten met verzameldwang niet significant hoger.

Tabel 6. Foto's waarop patiënten en controles verschillen met betrekking tot moeite met weggooiden

Foto Nr.	Titel Foto	Moeite met weggooiden		T-toets	
		Controle M (SD)	Verzameldwang M (SD)	t (df)	p (eenzijdig)
20	Boxersshort (kapot)	.5 (1.1)	11.9 (16.4)	2.1 (8.0)	.035
28	Tandenborstels	1.6 (3.2)	9.8 (8.9)	2.7 (9.0)	.013
35	Bedelarmband	45.8 (40.2)	74.8 (35.8)	1.9 (27)	.017
40	Floppy disks	8.1 (20.2)	37.6 (38.7)	2.1 (10.1)	.029
44	Oud pannetje	5.7 (12.6)	31.8 (32.5)	2.3 (9.2)	.023
46	Dagboek	51.0 (41.5)	84.7 (32.5)	2.3 (19.9)	.015
69	Schoenhouders	9.0 (18.5)	45.2 (35.5)	2.9 (10.1)	.008
80	Geld	93.1 (8.9)	99.1 (2.3)	2.8 (22.5)	.006
81	Gouden armband	64.9 (35.3)	88.0 (25.3)	1.8 (26)	.046
94	Kortingsbonnen	11.9 (17.4)	32.7 (31.4)	1.9 (10.4)	.046
	Gehele groep foto's	29.2 (12.9)	52.1 (11.4)	4.5 (26)	.000

Tabel 7. *Inschatting van emotionele c.q. instrumentele waarde van de Foto's waarop patiënten en controles verschillen met betrekking tot moeite met weggoien*

Foto nr.	Titel foto	Soort waarde	Controle		Verzameldwang		T-toets		
			M	(SD)	M	(SD)	t	(df)	<i>p</i> (tweezijdig)
20	Boxershort (kapot)	Emotioneel	.7	(1.3)	7.6	(16.1)	1.3	(8.1)	.236
		Instrumenteel	5.8	(13.3)	15.9	(24.0)	1.4	(26)	.163
28	Tandenborstels	Emotioneel	3.6	(5.9)	11.2	(15.9)	1.4	(9.0)	.199
		Instrumenteel	85.7	(20.0)	55.2	(39.6)	-2.2	(10)	.054
35	Bedelarmband	Emotioneel	41.4	(35.5)	61.0	(37.9)	1.4	(27)	.179
		Instrumenteel	25.2	(31.4)	19.2	(32.7)	-.5	(17.8)	.642
40	Floppy disks	Emotioneel	4.6	(16.7)	30.8	(39.7)	1.9	(9.4)	.089
		Instrumenteel	8.8	(22.0)	16.1	(32.2)	.703	(26)	.488
44	Oud pannetje	Emotioneel	4.6	(12.7)	31.9	(37.9)	2.1	(8.9)	.066
		Instrumenteel	9.7	(21.0)	27.3	(22.8)	2.0	(26)	.053
46	Dagboek	Emotioneel	50.3	(41.7)	84.0	(32.2)	2.3	(20.1)	.030
		Instrumenteel	22.3	(29.3)	70.2	(34.2)	3.8	(26)	.001
69	Schoenhouders	Emotioneel	3.7	(11.7)	11.7	(16.9)	1.5	(26)	.156
		Instrumenteel	33.3	(34.7)	49.8	(43.3)	1.1	(26)	.287
80	Geld	Emotioneel	28.0	(34.9)	48.8	(26.5)	1.6	(26)	.127
		Instrumenteel	93.1	(14.8)	90.3	(17.6)	-.4	(26)	.672
81	Gouden armband	Emotioneel	40.5	(31.6)	60.4	(35.9)	1.5	(26)	.147
		Instrumenteel	32.8	(34.5)	40.9	(43.3)	.5	(26)	.600
94	Kortingsbonnen	Emotioneel	5.5	(14.6)	7.7	(13.1)	.4	(26)	.705
		Instrumenteel	34.0	(34.9)	50.8	(34.8)	1.2	(26)	.245
Gehele groep foto's		Emotioneel	18.3	(12.2)	35.9	(10.4)	3.7	(26)	.001
		Instrumenteel	35.1	(12.6)	43.8	(13.8)	1.7	(26)	.110

De foto's van studie 1, waarop controlepersonen laag scoorden op moeite met weggooien, maar hoog op instrumentele waarde zijn nader onderzocht in studie 2. Op alle foto's scoorden patiënten met verzameldwang beduidend hoger dan controlepersonen met betrekking tot moeite met weggooien, hoewel gemiddeld noch instrumentele noch de emotionele waarde tussen de groepen significant verschilde op deze foto's. Deze data suggereren dat ofwel controlepersonen een minder sterk verband laten zien tussen moeite met weggooien en waarde toekenning dan de patiënten, ofwel dat waarde toekenning aan voorwerpen überhaupt geen directe invloed heeft op moeite met weggooien. Om deze hypothese verder te ontwikkelen werden correlaties gedraaid per groep tussen de variabelen. Hieruit blijkt dat voor patiënten met verzameldwang emotionele en instrumentele waarde significant correleren met moeite met weggooien, maar absolute waarde in veel mindere mate. Voor de controlegroep blijkt alleen instrumentele en absolute waarde, maar niet de emotionele waarde significant samen te hangen met moeite met weggooien.

Tabel 8. *Correlaties per groep tussen moeite met weggooien, emotionele, instrumentele en absolute waarde.*

		1.	2.	3.	4.
1. Moeite met weggooien	Verzameldwang	-	-	-	-
	Controle	-	-	-	-
2. Emotionele waarde	Verzameldwang	.798*	-	-	-
	Controle	.436	-	-	-
3. instrumentele waarde	Verzameldwang	.740*	.495	-	-
	Controle	.460*	.603*	-	-
4. Absolute waarde	Verzameldwang	.308	.778*	.134	-
	Controle	.529*	.727*	.696*	-

* $P < 0.05$

Regressieanalyse

Over de gehele groep heen bleek vooral emotionele waarde ($R^2 = .44$, $p < .05$) van invloed te zijn op de score van moeite met weggooien. Als per groep apart werd gekeken bleek voor patiënten met verzameldwang emotionele ($R^2 = .64$, $p < .05$) en absolute waarde ($R^2 = .25$, $p < .05$) van invloed op de mate van moeite met weggooien. Bij controle personen wordt het grootste gedeelte van moeite met weggooien verklaard door de absolute waarde ($R^2 = .28$, $p < .05$). Instrumentele en emotionele waarde lijken geen significante invloed te hebben op de score moeite met weggooien bij de controle groep (zie tabel 9).

Tabel 9. Sterkste voorspellers op gemiddelde score van moeite met weggooien per groepen over de gehele groep

Groep	Model	B (SD)	Beta	R ²
Gehele groep	(Constant)	14.29 (4.58)		
	Gem. Emotioneel	.90 (.199)	.66	.44*
Controle	(Constant)	12.63 (6.77)		
	Gem. absoluut	.86 (.34)	.53	.28*
Verzameldwang	(Constant)	10.71 (9.22)		
	Gem. emotioneel	1.11 (.32)	.80	.64*
	(Constant)	21.01 (2.26)		
	Gem. emotioneel	1.97 (.31)	1.42	
	Gem. absoluut	-1.25 (.34)	-.79	.25*
	Totale model			

* p < .05

Conclusie/Discussie

Voor zover bekend is dit een eerste studie die geprobeerd heeft om de verschillende waarde modaliteiten van gebruiksvoorwerpen in kaart te brengen en te associëren met moeite met weggooien, bij een groep patiënten met verzameldwang, vergeleken met een op leeftijd en opleidingsniveau gematchte controlegroep.

De centrale vraag van de studie was: wat is de waardetoekenning aan spullen bij patiënten met verzameldwang in relatie tot het weggooien van spullen bij patiënten met verzameldwang vergeleken met controlepersonen? In studie 1 was de verwachting dat foto's die hoog scoorden op moeite met weggooien een hoge absolute, emotionele of instrumentele waarde zouden hebben voor de gezonde participant. Uit de resultaten blijkt dat elk geselecteerd voorwerp met een hoge moeilijkheidsgraad wat betreft weggooien, tevens een hoge waarde had op één van de drie waardes. Bij gemakkelijk weg te gooien voorwerpen werd verwacht dat de voorwerpen weinig tot geen (absolute, instrumentele of emotionele) waarde zou hebben voor de participanten. De emotionele en absolute waarde zijn bij alle foto's waarop participanten laag scoorden op moeite met weggooien, laag. Hier gebeurt echter wat interessants, voor vier foto's van spullen die als makkelijk weg te gooien worden aangemerkt, is de score op instrumentele waarde hoog (een score van 50 of hoger). Met andere woorden: voor gezonde proefpersonen zonder verzameldwang gold dat een hoge instrumentele waarde niet als vanzelfsprekend samenhang met moeite met weggooien. Het is interessant om te weten voor welke voorwerpen deze schijnbare discrepantie gold. Het ging hier om een schuurspons, tandenborstels, eten in blik en plastic bakjes. Deze voorwerpen worden in een huishouden bijna dagelijks gebruikt, maar zijn relatief gemakkelijk en goedkoop verkrijgbaar. Dit zou volgens Frost en Hartl (1996) een reden kunnen zijn waarom deze voorwerpen als praktisch gezien worden, maar het geen moeite kost ze weg te gooien. Daarnaast waren deze voorwerpen gebruikt, vies en/of bederfelijk. Dit zou onzes inziens een bijkomende reden kunnen zijn dat het mensen weinig moeite zou kosten om ze weg te gooien. Dit hebben we echter niet verder geverifieerd met kwalitatief onderzoek. Als conclusie uit studie 1 kan worden getrokken dat, voornamelijk voor spullen van hoge instrumentele waarde kan gelden dat zij toch gemakkelijk worden weggegooid. De volgende vraag is: geldt dit ook voor patiënten met verzameldwang?

Het doel van studie 2 was het verschil in kaart te brengen tussen een gezonde controlegroep en patiënten met verzameldwang wat betreft het evalueren van voorwerpen op moeite die het zou kosten om het voorwerp weg te gooien, in samenhang met hun emotionele, instrumentele en absolute waarde. Wat betreft het inschatten van behoefte het voorwerp te bezitten (de controlevraag om na te gaan of de proefpersonen zich voldoende in konden leven in de test) werden

geen verschillen in scores gevonden tussen controles en patiënten. Dit betekent dat eventuele groepsverschillen niet verklaard kunnen worden door verschillen in "personalising" van de getoonde objecten. Uit de resultaten kwam naar voren dat er inderdaad verschillen te vinden zijn tussen patiënten met verzameldwang en de controlegroep. De hypothese dat patiënten met verzameldwang op alle zes variabelen (moeite met weggooien, ongemak met verliezen, behoefte het voorwerp te bezitten, instrumentele, emotionele en absolute waarde) hoger zouden scoren dan de controlepersonen, werd deels bevestigd. In vergelijking met de controlegroep scoorden patiënten met verzameldwang significant hoger op moeite met weggooien, ongemak met verliezen, emotionele en absolute waarde. Met betrekking tot het schatten van de instrumentele waarde van het voorwerp verschilden patiënten en controles niet. Patiënten konden voorwerpen met hoge instrumentele waarde wel moeilijker weggooien dan controles. Wat betekenen deze data nu precies voor de relatie weggooien en waarde van voorwerpen bij de verzameldwang groep versus normalen? Voor patiënten met verzameldwang lijken vooral emotionele en instrumentele waarde sterker samen te hangen met moeite met weggooien. Bij de controle groep hing emotionele waarde niet of in veel mindere mate samen met moeite met weggooien, maar instrumentele en absolute waarde wel.

Ook is in de sub categorie van foto's waarop controles significant minder moeite hadden met weggooien dan patiënten nog specifiek de relatie met waarde toekenning onderzocht. Dit ging om een kapotte boxershort, tandenborstels, bedelarmband, floppy disks, oud pannetje, dagboek, schoenhouders, geld, gouden armband en kortingsbonnen. Dit zijn uiteenlopende voorwerpen, van nutteloze voorwerpen met een lage absolute waarde tot voorwerpen met een hoge absolute waarde. Opvallend was dat ondanks de verschillen in scores op moeite met weggooien, er weinig verschil was in het toekennen van waarden. Alleen het dagboek werd significant hoger in instrumentele en emotionele waarde geschat door patiënten met verzameldwang. Als er werd gekeken naar de resultaten over deze groep geselecteerde foto's, bleken patiënten met verzameldwang significant hoger te scoren op emotionele waarde.

Daarnaast is de invloed van de emotionele, instrumentele en absolute waarde op moeite met weggooien onderzocht over de gehele groep en per groep. Over de gehele groep was emotionele waarde de dimensie met de meeste invloed op de score moeite met weggooien. Voor patiënten met verzameldwang was emotionele en absolute waarde van invloed op de score moeite met weggooien. Voor de controlegroep had alleen absolute waarde invloed op de score moeite met weggooien.

De vraag voortkomend uit studie 1: geldt voor patiënten met verzameldwang ook dat er voorwerpen met een hoge instrumentele waarde zijn, die weinig moeite kosten om weg te gooien? Uit de data van studie 2 komt naar voren dat dit voor twee voorwerpen geldt: de schuurspons en de tandenborstels. Dit betekent dat ook patiënten met verzameldwang voorwerpen toch gemakkelijk

kunnen weggooien, ondanks hun hoge instrumentele waarde. De voorwerpen komen overeen met de voorwerpen van de controlepersonen. Het lijkt erop dat voorwerpen ondanks een hoge (instrumentele) waarde, in tegenspraak met Frost en Hartl (1996), niet per definitie moeilijk weg te gooien zijn. Er is echter te weinig data om sluitende conclusies te kunnen trekken over deze discrepantie. Vervolgonderzoek is daarom noodzakelijk.

Samengevat: 1) Patiënten met verzameldwang verschillen dus vooral met een controlegroep in dat voorwerpen een meer opgeblazen emotionele waarde hebben en dat beïnvloedt de moeite die zij hebben met weggooien. Een volgende stap zou zijn om met hulp van kwalitatief onderzoek precies na te gaan om wat voor emoties/ cognities het hier gaat. Uit verschillend onderzoek komen uitspraken naar voren als: aan ieder voorwerp kleeft de herinnering aan de gebeurtenis waarbij ik het voorwerp gebruikte, en die herinnering moet ik vasthouden. Als ik het voorwerp weggooi, verlies ik ook de herinnering, of als ik het voorwerp weggooi voelt het alsof ik een deel van mezelf weggooi (Frost & Hartl, 1996). Dit zou verder ge-exploreerd kunnen worden, om daarmee de cognitieve therapie bij deze groep te kunnen verfijnen. 2) Er is een sterker verband tussen (voornamelijk emotionele) waarde toekenning en moeite met weggooien bij patiënten dan bij controles. Bij controles spelen mogelijk ook andere overwegingen nog een rol bij weggooien, die bij patiënten naar de achtergrond zijn verdwenen (zoals: vervangbaarheid, het feit dat het vies, oud, versleten is, ruimte die het inneemt in huis etc.)

Een laatste interpretatie uit mijn onderzoek wil ik nog noemen. Gezien het feit dat patiënten en controles op item niveau weinig verschillen in de waarde modaliteit, zou geconcludeerd kunnen worden dat 3) ook bij patiënten met verzameldwang is de relatie moeite met weggooien en waarde toekenning niet zo groot is, maar dat zij primair een probleem hebben met niet weg kunnen gooien vanuit een ander onderliggend probleem (bv executieve dysfunctie), en dat zij dat rationaliseren door emotionele waard toekenning achteraf. Echter, de geringe verschillen tussen groepen kunnen ook een powerprobleem zijn vanwege kleine groepsgrootte. Maar die laatste hypothese is niet getest in dit onderzoek, en zal in toekomstig onderzoek verder getest moeten worden.

De uitkomsten van deze studie kunnen verschillende dingen betekenen: 1) sterkere emotionele waarde toekenning aan voorwerp in relatie tot moeite met weggooien, als reflectie van een sterkere emotionele hechting aan een voorwerp; en met betrekking tot de instrumentele waarde van voorwerpen, een minder grote moeite met weggooien vanuit andere (hierboven genoemde) meer rationale overwegingen bij controlepersonen.

Een beperking wat betreft het trekken van sterke conclusies uit dit onderzoek is de kleine steekproef. Voor alle resultaten geldt een grote standaard deviatie. Maar het is dan ook een eerste verkenning geweest op dit interessante terrein van onvermogen om weg te gooien.

Voor de toekomst zou dit onderzoek vooral in de klinische praktijk van nut kunnen zijn. Door een evaluatieve beslistaak te ontwikkelen die kan worden afgenomen tijdens de behandeling van verzameldwang, zou dit patiënten meer inzicht kunnen geven over hun beslisgedrag en kan het behandelproces en vooruitgang in kaart worden gebracht.

Referentielijst

- Frost, R.O., & Hartl, T.L. (1996). A cognitive-behavioral model of compulsive hoarding. *Behaviour Research and Therapy*, 34, 341–350.
- Frost, R.O. & Gross, R.C. (1993). The hoarding of possessions. *Behaviour research and therapy*, 31, 367-381.
- Grisham, J.R., Norberg, M.M., Williams, A.D., Certoma, S.P., & Kadib, R. (2010). Categorization and cognitive deficits in compulsive hoarding. *Behaviour research and therapy*, 48, 866-872. doi:10.1016/j.brat.2010.05.011
- Mataix-Cols, D., Frost, R.O., Pertusa, A., Clark, L.A., Saxena, S., Leckman, J.F., ... Wilhelm, S. (2010). Hoarding disorder: a new diagnosis for DSM-V? *Depression and Anxiety*, 27, 556-572.
- Pertusa, A., Frost, R.O., Fullana, M.A., Samuels, J., Steketee, G., Tolin, D., ...Mataix-Cols, D. (2010). Refining the diagnostic boundaries of compulsive hoarding: A critical review. *Clinical Psychology Review*, 30, 371-386. doi:10.1016/j.cpr.2010.01.007
- Steketee, G., Frost, R.O., & Kim H. (2001). Hoarding by elderly people. *Health and social work*, 26, 176- 184.
- Tolin, D.F., Kiehl, K.A., Worhunsky, P., Book, G.A., & Maltby, N. (2009). An exploratory study of the neural mechanisms of decision making in compulsive hoarding. *Psychological medicine*, 39, 325–336. doi:10.1017/S0033291708003371

Bijlage 1: Foto's per nummer

Nr.	Foto
1	Kranten
2	Reclamefolders
5	Leeg bakje
6	Doeken
7	Schuurspons

Nr.	Foto
12	Rok
14	Leeg parfumdoosje
15	Blik
16	Schoendoos
18	Tas

Nr.	Foto
19	Wasnetjes
20	Boxershort
21	Doos
24	Papierknipsel
26	Blikgroente

Nr.	Foto
28	Tandenborstels
30	Tennisracket
35	Bedelarmband
40	Floppy disks
41	Fotoalbum

Nr.	Foto
44	Oud pannetje
46	Dagboek
52	Poezie-album
53	Markeerstift
62	Messenblok

Nr.	Foto
64	Plastic bakjes
68	Sleutels
69	Schoenhouders
73	Bril
75	Kabels

Nr.	Foto
80	Geld
81	Gouden armband
82	Gouden horloge
85	Laptop
87	Televisie

Nr.	Foto
88	Radio-installatie
91	Ipad
92	Mobiele telefoon
94	Kortingsbonnen